

KRÓNIKA

BARTA GYÖRGYI 70 éves

Hihetetlen! Tizenöt éve ismertem meg BARTA GYÖRGYIT, de számomra semmit nem változott. Bár az utóbbi években ritkán találkoztunk, számomra mindig az maradt, akivel az ezredforduló táján találkoztam. Máig emlékszem, amikor beléptem a várban lévő dolgozószobájába. Még csak első gyámoltalan lépéseimet tettem az iparföldrajz útvesztőiben, de a bányák és a kohók világában felnöve nagyon megérintettek az írásai. Faltam a cikkeit, s az épp megjelenő új könyve, „A magyar ipar területi folyamatai 1945–2000” lett a bibliám. Számomra ő volt Mrs. Indusztria! Azt és úgy szerettem volna írni és kutatni, amit és ahogyan Ő tette. Álmomban sem gondoltam volna, hogy hamarosan együtt dolgozhatunk előbb közös projekteken, majd munkatársként és társszerzőként. Életem legmeghatározóbb vezetője volt, aki elindított és segítette az úton. Az én szememben Ő a nagybetűs TUDÓS!

Sőt, az én szememben BARTA GYÖRGYI a KUTATÓ! Számomra az adott téma és terület mélységeit összefüggéseiben megérteni akaró, problémaorientált, az okokat és a hatásokat a végletekig feltárni vágyó gondolkodásmódja, önmarcangoló stílusa mindig is lenyűgöző volt. Nagyon más közegből, nagyon más gondolkozásmódból, a leíró geográfia világából, vidékről, konzervatív, s gyakorlatias környezetből jöttem. Mit sem értettem a közgazdasági, különösen a mikroökonómiai összefüggésekből. Mellette tanultam meg, hogy valójában mi a gazdaságföldrajz, hogyan kell összekapcsolni a földrajzi és a közgazdasági tudást, miért nem lehet egyiket a másik nélkül jól művelni. Mellette tanultam meg a strukturális gondolkodást, a kritikai elemzőképességet, a lényeglátást, a gazdasági folyamatok valódi megértését, az elmélet és az empiria művelésének együttes jelentőségét. Mert az ő kutatásait, legyen az alap- vagy alkalmazott kutatás, mindig ez jellemezte. Ezért jutott nagyhatású eredményekre, s ezért figyelt szavára a hazai és a nemzetközi szakmai közeg.

Az én szememben BARTA GYÖRGYI a STRATÉGA! Közös munkánk során ő adott a kezembe

egy olyan kimondatlan módszertant, amelyből megtanulhattam, hogyan kell stratégiai tervezőként gondolkodni, mi az alkalmazott tudomány, hogyan kell előkészíteni és megalkotni egy település-, térség- vagy gazdaságfejlesztési stratégiát, hogyan kell interdiszciplináris közegben, konszenzussal létrehozni egy tervet. Hogyan kell a szakmai tartalmakat a szakpolitikával, politikával elfogadtatni, vagy legalábbis világosan kommunikálni felé. Korábban azt tapasztaltam, hogy a tudomány és a valóság között alig van átmenet, két külön világ. BARTA GYÖRGYI mellett viszont megtanultam, hogy milyen kapcsolódási pontok, gyakorlati hasznok és kölcsönhatások vannak, s ezek hogyan használhatók fel „környezetünk jobbá tételére”.

Az én szememben BARTA GYÖRGYI a MENTOR! Számomra Ő a példája annak, hogyan kell felkarolni, segíteni a fiatalokat, pályakezdeket, hogyan kell őket elindítani és vezetni az úton. Nemcsak a tudományos módszertan átadása, nemcsak a szakmai közegbe való bevezetés, s nemcsak a vadhajtások lementszése terén, hanem a világ dolgaiban való tájékozódásban is úgy terelgetett, hogy több aspektust, több szakmai nézőpontot, erősebb kritikai élt vegyek figyelembe. Így csiszolgatta a gondolkodásomat, s így segítette más tanítványait is tudományos eredményekhez.

Az én szememben BARTA GYÖRGYI maga az EMBER! Tudományos és gyakorlati útmutatósain felül számomra ma is az embersége jelenti a legtöbbet. Életem legnehezebb időszakában találkoztunk. Akkor teljesen ismeretlenül kezdünk el beszélgetni, elsősorban a szakmáról és a tudományos kutatásról, de érzékenysége támaszt nyújtott még édesanyám elvesztésekor is. Ez a lelki közösség a későbbiekben is megmaradt, s nagyban segítette közös munkánkat. Humánumot, szolidaritást kaptam és tanultam Tőle!

Nekem egyértelműen a pályám, s életem meghatározó időszaka volt a Veled való közös munka. S tudom, hogy ezzel nem vagyok egyedül, hiszen számos ifjú közgazdász, geográfus,

szociológus nőtt ki a környezetéből, akik nagy része, valamilyen szinten mind megmaradt a „gazdaságtudományak”. Mindannyiunk nevé-

ben köszönöm ezt, Györgyi, s még nagyon sok aktív évet kívánok Neked! Isten éltessen!

KUKELY GYÖRGY

LÁSZLÓ MÁRIA 70 éves

Nagyobb összegben mernék fogadni arra, hogy ha valaki megkérdezte volna gyermekkorában vagy egyetemistaként LÁSZLÓ MÁRIÁT, hogy merre viszi majd az élet és honnan fog nyugdíjba vonulni, Pécs és utolsó munkahelye, a PTE Földrajzi Intézete biztosan nem szerepelt volna az álmai között. Azt sem gondoljuk, hogy a területiség kutatása is felmerült volna benne, de magában a kutatói pályában sem lehetünk biztosak. Mégis, ha visszatekintünk azokra az évtizedekre, amikor a létszámában szerény és horizontjában is igencsak szűk pécsi földrajzi tanszékből egy jelentősnek mondható műhely lett, LÁSZLÓ MÁRIA neve ott van az elsők között azok sorában, akik ezt az átalakulást meghatározták.

Hosszú volt az út a Szabolcs-Szatmár-Bereg megyei szülőfaluból, Kótajról Pécsre. A kettő közötti kapcsolatot Budapest és az akkoriban Marx Károly nevét viselő Közgazdaságtudományi Egyetem teremtette meg, ahonnan friss, ipar szakon szerzett diplomájával a Pécsi Hőerőmű Vállalathoz került elemző közgazdászként. Vélhetően azonban nem kötötték le figyelmét teljes egészében a vállalati költséghatékonyság növelése érdekében folytatott erőfeszítések, mert két év után, 1972-ben az akkori Pécsi Tanárképző Főiskola állományaához csatlakozott, ahol tanárjelöltek egymást követő évfolyamainak, sőt generációinak próbálta bemutatni a közgazdaságtan legfontosabb összefüggéseit. Sajátos szerepben dolgozhatott akkor, hiszen szakmája „idegen” volt az intézmény profiljától, az általa oktatott tantárgyak „csak” közismereti, kiegészítő ismereteket közvetítettek a tanárképzésben résztvevő hallgatóknak, mondanójára viszont érdemes volt figyelni. A módszert már nehéz visszaidézünk, de az biztos, hogy személyisége révén generációk tanulhatták meg tőle „könnyen fogyasztható formában” a közgazdaságtan alapjait.

PTF – JPTE – PTE: az elnevezések változtak, de LÁSZLÓ MÁRIA pályafutása teljes egészében hűséges maradt ehhez a műhelyhez. A rendszerváltozás idején az intenzív építkezésbe kezdő Tóth József professzor hívta az egyetemi képzésre készülő, formálódó Földrajzi Intézetbe, és mi, tanítványai és később munkatársai csak reméljük, hogy nem bánta meg ezt

a lépését. Utólag visszatekintve a magunk részéről az egyik legjobb személyi döntésnek gondoljuk az intézet történetében LÁSZLÓ MÁRIA felvételét intézményünk oktatóinak a sorába. A tanár úgyszólván fáradhatatlanul tevékenykedett az intézet és a szakmai tartalmak megújításán, tanítványainak és fiatal kollégáinak a segítségével egy új szemlélet meghonosításán. Nevéhez fűződik a terület- és településfejlesztés szakirány megteremtése Pécsen, továbbá Aubert Antal segítségével központi szerepet játszott az akkor kifejezetten úttörő jellegű turizmus specializáció elindulásában is. De említhetjük a későbbi szakirányú továbbképzések (pl. Európai Unió szakértő) beindítását, működtetését és a közgazdasági szemlélet képviseletét. Munkájával nagyon sokat tett azért, hogy a földrajzos és geográfus képzés gyakorlati alkalmazásokkal, problémaorientált szemlélettel erősödjön. Tanítványai szerették, mind a mai napig szeretettel és hálával emlékeznek arra a tanárra, aki mindig építő kritikával segítette munkájukat, akinél a konzultáció érdemi és hasznos munkát jelentett, legyen szó szakdolgozatról, diplomamunkáról, vagy éppen formálódó doktori disszertációról. Ötleteivel továbblétdítette a holtpontra jutó diákokat, tanítványokat, munkatársakat, ugyanakkor mindig védelmébe vette a lemaradókat, elkallódókat.

Tudományos munkássága az 1978-as egyetemi doktori értekezésével még a munkaerő-gazdálkodás kérdéseinek vizsgálatával indult, majd hamarosan előtérbe kerültek a gazdasági szereplők lokális kapcsolatrendszerei. Érzékeny szemmel reagált a gazdasági átmenet új jelenségeire, foglalkozott kisvállalkozásokkal, de kutatásainak központi kérdésköre 1990 óta az önkormányzatiság volt, s ezen a téren alkotott igazán maradandót. A közgazdaságtan, a közgazdaságtan és a földrajz eme határmezsgyéjén eredményei mind a mai napig megkerülhetetlenek. PhD-értekezését is ebben a témában, a pécsi Regionális Gazdaságtan Doktori Iskolában védte meg 1998-ban. Később számos könyvnek volt társszerzője, illetve szerkesztője, hozzájárulva az önkormányzatiság és a területfejlesztés kérdéskörének kapcsolatát feldolgozó egyetemi